

Afd. / bcdart.

Indeksredaktionen AR/KI

Dato

13.10.1980

J.nr.

Modtager / Emne

"Artikelindekseringen i 1980'erne"Status

Fra 1915-1978 er udgivet "Dansk tidsskrift index", fra 1940-1978 "Avis-kronik-index".

"Artikelindeksprojektet", en reorganisering af artikelindekseringen, og en udvidelse, var resultatet af arbejdet i "Undersøgelsesudvalget for artikelindeksering". Undersøgelsesudvalget nåede frem til en indstilling i 1977, der indeholdt forslag om at "Dansk tidsskrift index" og "Avis-kronik-index" afløstes af en ny indekspublikation med 3 sektioner:

Dansk artikelindeks

- A. Faglige artikler fra aviser, bøger og tidsskrifter.
- B. Anmeldelser fra aviser og tidsskrifter.
- C. Skønlitteratur fra aviser, bøger og tidsskrifter.

Udvidelse i forhold til de da eksisterende avis- og tidsskriftindekser bestod i: (1) Udvidelse af tidsskriftdækningen fra 360 tidsskrifter til 630, opdelt i "kernetidsskrifter" hvorfra alle artikler skulle registreres og "periferitidsskrifter" hvorfra kun udvalgte artikler skulle registreres. (2) Registrering af anmeldelser fra tidsskrifter. (3) Samlet, løbende registrering af artikler og skønlitteratur fra bøger, f.eks. essaysamlinger og antologier.

Ved udsendelse af forhåndstilbud på artikelindekskomplekset viste der sig ikke at være økonomisk grundlag for at gennemføre planerne i fuldt omfang.

Det praktisk gennemførlige kompromis blev: en sammenlutning af "Dansk tidsskrift index" og "Avis-kronik-index", samt en udvidelse af mere begrænset karakter, nemlig registrering af anmeldelser fra tidsskrifter og opdeling i to nye publikationer:

Dansk artikelindeks

Faglige artikler og skønlitterære bidrag fra aviser og tidsskrifter.

Dansk anmeldelsesindeks

Anmeldelser fra aviser og tidsskrifter.

Første årgang af begge disse var 1979. Fra 1981 udgives endvidere:

Artikler i bøger

Faglitterære artikler fra bøger.

Afd./Medarb.

Dato

13.10.1980

J.nr.

Modtager/Emne

Fra 1982 overtager indeksredaktionen endvidere:

Novelleregister

Skønlitteratur - prosa - fra bøger.

Digtregister

Skønlitteratur - digte - fra bøger.

Sangregister

Skønlitteratur - sange - fra bøger.

Med disse skulle Bibliotekscentralens løbende analytiske, dvs. registrerende bidrag til samlingspublikationer, bibliografier være samlede, stort set, i Indeksredaktionen.

Samme karakter har "Udenlandske tidsskriftanalyser", bibliografi over udvalgte artikler i udenlandske tidsskrifter, som imidlertid udarbejdes af Københavns Kommunes Biblioteker og kun gennemgås redaktionelt i Indeksredaktionen.

Biprodukter af registreringsarbejdet er avisudklip omfattende alle bidrag fra aviser, artikler, skønlitteratur samt anmeldelser, som registreres i Dansk artikelindeks og Dansk anmeldelsesindeks. Disse udklip overføres, når registreringen er afsluttet, til Statsbiblioteket, Århus, hvorfra de kan lånes via bibliotekerne.

Kopiservice for boganmeldelser: fotokopier af anmeldelser fra 10 aviser til brug ved bogvalgsarbejdet i bibliotekerne redigeres i Indeksredaktionen samtidig med registrering af anmeldelser til Dansk anmeldelsesindeks.

Publikationerne som omfattes af den samlede indekseringsservice er i dag, ca:

20 aviser

550 tidsskrifter

I 1978 udvidedes tidsskriftantallet og denne udvidelse er siden løbende fulgt op ved vurdering af hvert nyudgivet tidsskrift med henblik på indeksering.

Artikler i bøger fra 1981 vil dække ca. 430 bøger om året. Dækningen af bogområdet vil blive betydeligt mere omfattende når de forskellige skønlitteraturindekser kommer til.

Afd./Modarbej.

Date

J.nr.

13.10.1980

Modtager/Emne

Tendenser

Publikationer som dækkes af artikelindekseringen:

Aviser. Den nuværende bestand må betragtes som stort set permanent. Der kan kun tænkes mindre justeringer samt ophør af nogle blade. Start af nye dagblade er mindre sandsynlig. Dog må man være opmærksom på at gennemførelse af en pressestøtteordning vil kunne komme til at stille indekseringen af aviser over for udfordringer. Mest hvis ordningen bliver af mere liberal art, for eksempel hvis det man kunne betegne som "friskoleprincippet" skulle blive gennemført; en stabiliserende eller konserverende ordning vil næppe få nogen betydning for indekseringsarbejdet.

Tidsskrifter. Bemærkningerne om pressestøtte må ses i relation til erfaringerne fra tidsskriftområdet, hvor der fra sidst i tredserne til først i halvfjerdserne var et "boom" i tidsskriftudgivelse, specielt tidsskrifter udgående fra universitetsmiljøet; og en samtidig voksende interesse fra bibliotekerne for disse og andre tidsskrifter - uden at der blev taget stilling til indeksering af dem. En følge heraf blev den omfattende udvidelse af tidsskriftholdet - med en del opsamlinger bagud - i 1978, som gav nogle efterdønninger som vi endnu ikke helt har overvundet.

Et stående ønske fra bibliotekerne, fra Bibliotekscentralens Rådgivende Udvalg for Artikelindeksering og i Indeksredaktionen er en påkrævet revision af tidsskriftbestanden med henblik på tidsskrifter som aldrig er blevet vurderet til indeksering, selv om de måske har eksisteret længe. Der er næppe tvivl om at et revisionsarbejde kun kan få ét resultat: En udvidelse af tidsskriftantallet som det kan blive svært at finde økonomisk og personalemessig dækning for.

I forhold til forslaget fra artikelindeksprojektet viser erfaringerne med den løbende udvidelse fra de oprindelige 360 til nu 550 tidsskrifter, at opdelingen i kerne- og periferitidsskrifter næppe er gennemførlig inden for en tidsskriftbestand på 630 som foreslået i 1977. Stort set alle 550 må regnes til kategorien "kernetidsskrifter".

Hovedproblemet for artikelindekseringen i 1980'erne bliver at finde og holde balancen mellem:

1. Indekskomplekset som et led i nationalbibliografien, dvs. (a) i princippet stræbende mod fuldstændig dækning af alle aviser og tidsskrifter og (b) et katalogiseringsniveau som imødekommer nationalbibliografisk standard.

Ajd. Medarb.

Dato

13.10.1980

J.nr.

Modtager/Emne

2. Bibliotekernes behov for indeksering af de publikationer som de faktisk abonnerer på.

3. Økonomisk og personalemæssig dækning.

Som de økonomiske vilkår ser ud til at blive, må det forudses at opfyldelse af nationalbibliografiske krav i det væsentlige vil blive begrænset til katalogiseringsniveauet, mens tidsskriftvalget i stigende omfang vil blive styret af bibliotekernes behov for at få indekseret artikler i de tidsskrifter de faktisk abonnerer på. (Når alt kommer til alt er bibliotekerne de "kunder" som skal betale artikelregistreringen).

Produktions-
form

Grundlaget for gennemførelsen af de planlagte udgivelser, som anført i status-afsnittet, og for samlingen af dem i Indeksredaktionen bliver overgang til produktion via en database på lokal minidatamat, i princippet pr. 1.1.1981. I praksis "Dansk artikelindeks" fra denne dato, derefter "Artikler i bøger", "Udenlandske tidsskriftanalyser" og "Dansk anmeldelsesindeks" og de øvrige i den takt programmeringen kan klare.

Systemet skal give mere hensigtsmæssige muligheder for lagring af de data der løbende arbejdes med, samt udtrække og sortere data til de eksisterende og planlagte publikationer der fra minidatamatsystemets side vil foreligge som magnetbånd, klar til at lægge i fotosetteren.

Automatiseringen af produktionen vil give nogle muligheder for udgivelser som ikke hidtil har kunnet gennemføres i praksis:

Flerårskumuleringer. Indholdet af flere årgange af indekspublikationer samlet til en flerårsudgave.

Kvartals- og månedsudgaver.

Aflæggerprodukter. Dele af den samlede artikelindeksering udvalgt og udgivet med henblik på bredere målgrupper. For eksempel kunne man forestille sig en "pædagogisk artikelindeks" redigeret så bredt at seminarier, børnehaveseminarier, lærerbiblioteker på skolerne osv. kunne være relevante målgrupper.

En forudsætning for aflæggerprodukter vil være en revision og udvidelse af tidsskriftbestanden inden for de fag som er valgt som målgruppe. Resultatet af revision og udvidelse vil også kunne indgå i de almene

Afd. Medarb.

Date

13.10.1980

J.nr.

Mødinger/Lmnc

indekspublikationer og forbedre disse; aflæggerprodukter kan sådan blive et muligt grundlag for den ønskede almindelige revision eller dele af denne.

Med hensyn til aflæggerprodukter kan bemærkes at der på nogle områder vil kunne blive en konkurrencesituation, idet der eksisterer eller er ved at blive etableret indekser for nogle fag, gerne på nordisk basis. Og set i forhold til prisen på de nuværende almene artikel- og anmeldelsesindekser, til fordelagtige priser. Nævnes kan:

Nordisk BDI indeks

(BDI = Bibliotek, dokumentation, information). Udgivet halvårligt á ca. 1900 indførsler til Nkr 200.

SCANP : Scandinavian periodicals index in economics and business.

Udgivet kvartalsvis. Ialt ca. 2000 indførsler årligt til ca. 192 Svkr.

Under etablering er vistnok også en indeks for de pædagogiske områder på nordisk basis.

Også med hensyn til indeksernes publiceringsform vil minidatamatsystemet give flere muligheder og valg mellem disse eller kombinationer.

Traditionel trykt form må forventes at eksistere side om side med nyere medier igennem 80'erne, afhængigt af hvor udbredte læseapparater til mikroformer vil blive.

Mikroform indebærer nogle fordele frem for de trykte: billigere publicering også i de relativt små oplag som indekserne udgives. (På grund af lille oplag har "Dansk anmeldelsesindeks" lige fra starten i 1979 alene været udgivet på mikromedium). Mikropublicering vil lette mulighederne for flerårsudgaver og for registre (som er meget pladskrævende) til månedsudgaver. Endvidere vil aktualiteten kunne fremmes fordi mikroformer har kortere produktionstid. Mikroformer kan endvidere muliggøre aflæggerprodukter til meget små målgrupper, forudsat deres medlemmer har eller får læseapparater til rådighed.

Endnu en anvendelse af mikroformer (der ikke har noget med databaseproduktion at gøre) må overvejes: mikrofotografering af de registrerede avisartikler og avisanmeldelser til erstatning for udklippene som nu

Afd. Medarb.

Dato

13.10.1980

J.nr.

Modtager/Emne

sendes til Statsbiblioteket, Århus. Forudsætningen er løsning af ophavsretsproblemer; men en løsning som indebærer at de registrerede artikler må sælges i mikrofotografi til bibliotekerne vil kunne betyde en rationalisering af fremskaffelsen af avisartikler og anmeldelser i bibliotekssystemet.

On-line adgang til artikeldatabasen vil være en realitet fra 1.1.1981, dermed vil Bibliotekscentralen have nogle opslagsmuligheder som bibliotekerne ikke har i de publicerede indekser.

Allerede nu har vi eksempler på henvendelser fra biblioteker som tror vi har opslagsmuligheder som de ikke selv har, og så snart det bliver kendt at vi faktisk har fået opslagsmulighederne, vil vi møde en stigende strøm af anmodninger om at få udført søgninger. I en overgangs- og indkørfase må man nok afvise at give denne service, men man kan sikkert med fordel så hurtigt som muligt etablere en artikelinformationstjeneste i BC, som kan udføre søgninger efter skriftlig eller telefonisk bestilling. For at sikre ressourcer til det løbende registreringsarbejde må man forestille sig at artikelinformationstjenesten skal betragtes som en publiceringsform som de øvrige, dvs. den skal betales for søgninger og den skal kunne bære sig selv, og det må være op til bibliotekerne at vurdere i det enkelte tilfælde om det vil være økonomisk at udnytte BC's artikelinformationstjeneste. For indeksredaktionen vil en artikelinformationstjenestes fordele være hyppigere direkte kontakt til bibliotekerne.

I bibliotekerne mærkes interesse for on-line søgning (KKB's forsøg i samarbejde med Biblioteksskolen, Gentofte ønsker at prøve at søge i amerikanske databaser osv.). I den situation forekommer det naturligt at der må være et behov for on-line adgang for biblioteker til artikelstoffet, som er aktuelt og dansk. Forsøg med et mindre antal biblioteker, hensigtsmæssigt valgt, bør kunne etableres hurtigt med henblik på at undersøge behov og udnyttelse.

Sammenfattende må man opfatte 80'erne som en overgangsperiode for artikelindekseringen, hvor nye publiceringsformer vil komme til ved siden af de kendte. Om overgangsperioden nogensinde vil slutte - nye medier helt erstatte traditionelle - kan man tvivle om (hvis man da ikke læser for meget i "Bogens Verden"). For artikelindekseringen kan udbredelsen af læseapparater og etablering af on-line forbindelser til andre formål få betydning for hvor hurtigt det kommer til at gå. Bibliotekscentralens prissætning af de forskellige publiceringsmåder i forhold til hinanden vil også spil-

Afd./Medarb.

Dato

13.10.1980

J.nr.

Modtager/Emne

le en rolle for udviklingen: det vil være muligt at kalkulere så man konsoliderer traditionelle medier (f.eks.: mikromedier og on-line-tilslutning skal være med til at betale for opretholdelsen af en udgave i trykt form) eller så man favoriserer nye medier (f.eks.: trykt udgave skal bidrage til betaling af indførelse af nye medier), og dermed henholdsvis hæmmer eller fremmer en udvikling fra traditionelle til nye medier.

Men et bredt tilbud indeholdende publikationer på hvert af de nævnte traditionelle og nye medier kan tænkes at indebære risiko for spredning i den grad at ingen af publikationerne vil kunne bære sine egne fremstillingsomkostninger + forholdsmæssig udnyttelse af artikeldatabasen.

Det hører vel med i billedet at økonomi og rationalisering ikke vil være de eneste faktorer som kommer til at bestemme udviklingen: At have opfyldt kravene om dokumentation af faglige gevinster og økonomisk grundlag - hvad man relativt nemt vil kunne gøre for et afgrænset og overskueligt område som artikelindekseringen - kan vise sig blot at føre til endnu en kritisk fase i diskussionerne om ny teknologi i bibliotekerne, hvor emnet vil være prioritering i forhold til andre mål man kan sætte sig: udvidelse af bibliotekstilbuddet i bredden til biblioteks-fremmede eller -forhindrede; tænk f.eks. på den lydavisetablering som er igang rundt omkring, man kan få det indtryk at meget af den biblioteks-faglige inspiration, interesse for øjeblikket går på at udvikle "formidlingen" af bibliotekstilbuddet i bredden. I forhold til princippet om et frit og lige bibliotekstilbud må man også forudse at nye serviceformer som betales i forhold til forbrug af ressourcer til den enkelte søgning, som artikelinformationstjeneste og on-line adgang til en artikeldatabase, kan tilskynde bibliotekerne til at overvælge udgifterne til søgningen på den bestillende låner. Jævnfør forholdene som de er nu i forskningsbibliotekerne.

Internt i indeksredaktionen må man forvente at såfremt databaseerfaringerne ikke bliver helt negative så vil der ske en udvikling i retning af mere og mere intens edb-anvendelse, terminaler til de fleste medarbejdere, udvikling af flere hjælpeprogrammer til databaseadministration etc.

Dette må ses i sammenhæng med at man kan tvivle på om der er økonomisk grundlag for en udvidelse af medarbejderstaben i indeksredaktionen ret meget ud over de nuværende ca. 20 personer. Og om det vil være ønskeligt, når man ser på betingelserne for samarbejde og kommunikation i sektionen.